

מסורת הש"ס

(א) ברכות ט. ו"ט
(ב) מכות טו. תמורה ג.
(ג) "תוספ' דמכות" ט"ד.
(ד) נצי"ק תמורה" (פ) לעיל
(ה) לעיל ג: מכות טו:
תמורה ג: [פסחים סג:]
(ו) נבימ"ק "אי אלא א"ר
זבדו" (ח) לעיל ג:
(ט) לעיל ג: לקמן כו:
תמורה ג: [ל] [על ג:
לקמן כה]. תמורה ג:
(ז) דף כו: [לקמן כו:
במכות טו. אמר הש"ס
קטוי קרי יסודה אררי'
ומשני לא קטוי הא ידידה
וא"ר דרביה וי"ט]

תורה אור השלם

1. וְלֹא תִשְׁבְּעוּ בִשְׁמִי
לְשֹׁקֵךְ וּחִלְלֶתָ אֶת שֵׁם
אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְיָ אֱלֹהֶיךָ יִי ב
2. אִישׁ בִּי יִדָּר בְּדָר
לֵי אֹו הִשְׁבַּע שְׁבַע
לְאִסָּר אֶסָּר עַל נֶפֶשׁ אֹו
יִחַל דְּבָרוֹ כְּכֹל הַיֵּצֵא
מִפִּי וְעֵשֶׂה: וּקְרָא לֹו ג
3. לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם
אֱלֹהֶיךָ לְשׁוּא יִי ב
נִקְהָ יִי אֶת אִשְׁרֵי יִשָּׂא
אֶת שְׁמוֹ לְשׁוּא־שְׁמוֹת כֹּו

מוסף רש"י

[illegible]

קמ"ל כדמשי ליה. לקמן: ואיכתי
אחת הן לומר לך כשם שצדק קר
קרנן על שוה דאכלתי ולא אכלתי ור'
לשעבר כלהבא: נשבע להחליף. ל
היינו לשעבר כגון אכלתי ולא אכל
לא אכלתי ואכל: אימא נשבע ומחליף.
נשבע לעשות ואחר כך החליף את
דברו ולא עשה או שלא לעשות ועשה:
ואוהרסיה מלא תשבעו בשמי לשקר.
והי משמע בשעת שבעה לא תהא
שקר דהיינו לשעבר: לא יחל להבא
הוא דאילו לשעבר כבר החל משנשבע:
לשנות את הידוע. על האש שחא
אשה: ואי דרבי אבהו. לא דא"ר
ירמיה לעיל א"ר אבהו דאמר משמיה
דר' יוחנן אכלתי ולא אכלתי שקר לאו
בפירוש אמר ר' אבהו בזהאי לישנא
אלא מכללא איתמר דשעמיה ר' ירמיה
לר' אבהו בחדא מילתא דאייירי בה
ר' יוחנן בשבעות שקר ואוקמיה רבי
אבהו באכלתי ולא אכלתי ומההוא
כללא א"ר ירמיה משום ר' אבהו א"ר
יוחנן אכלתי ולא אכלתי שקר: ומאי
כללא דאמר רב אידי כו'. ומסקנא
סיפא דשעמנא וא"ר אבהו תהא
באכלתי ולא אכלתי: חוץ מנשבע
ויאמר ומקלא את חבירו בשם. המיוחד.
והא מילתא עיקרה צפ"ק דתמורה
והאם מפורש טעמא דממר ומקלא
והכא נשבע לחודיה מפרש משום
גררא דמכללא איתמר דר' אבהו:
אי כפי' כי לא יקנה דקאמרין:
והוי בה גרסינן: ה"ל דאינטיק
למילף מלשון לשוא: הפראם ספק.
ספק אם יעבור על התורה אם לאו
שיכול לומר דעדיין יש שהיה ציוס חוץ
המתרה יכול לכון שיעבור היום בתוך
כדי דבור של התרה: וא"ר אבהו
ספא. הך שבעות שקר דא"ר יוחנן
דאיתרבאי מלשוא לשוא באכלתי ולא
אכלתי: ומאי שנא. הך מבוכל ולא
אכל בהוולו לאו שאין בו מעשה
היה: צפירוש ריבנא פורה כו'.
מדלפאיה בלשון שוא: מה שוא לשעבר.
נשבע לשנות את הידוע לאדם אף
שקר דלשעבר איתרבאי למלקות ולא
לשקר דלהבא ומההוא כללא א"ר
ירמיה משום ר' אבהו אכלתי ולא
אכלתי שקר: שבעות שלא אוכלנה.
לקמן מפרש צפירוקין ^ו למה לי למיינקט
תלת שבעות: אינו צוהי אלא דאין
דאין שבעה חלה על שבעה דאין.
דנשבע שבעה ראשונה הוה לה
שבעה שניה לקיים את המצוה ותנן
במנחתין ^ו דפסוק: לא תעשויו מקרבן.
והוה היא אשגבתא קאי: וזו היא דעל
שגגה קרבן. אבל שבעה לשעבר
לימא בקרבן ור' ישמעאל היא דאמר
במנחתין ^ו אינו חייב אלא על העמיד:
אימא

פימא

אכלתי ולא אכלתי דלא לקי
היא דעל שגגתה קרבן עולד
ישמעאל היא דאמר אינו חי

מא. הא דקתני שוא ושקר
על שצועת שקר כך מביא
היא דמחייב צמתניתין [ט:]
ת את האמת שצועתו

קמ"ל כדשנו ליה ואיבעית אימא כשם
שמביא קרבן על שקר כך מביא קרבן על שוא
ור"ע היא דמחייב לשעבר כלהבא מיתיבי אי
זו היא שבועת שוא נשבע לשנות את הידוע
לאדם שבועת שקר נשבע להחליף אימא
נשבע ומחליף כי אתא רבין א"ר ירמיה
א"ר אבהו א"ר יוחנן אכלתי ולא אכלתי שקר
ואזהרתיה ימלא תשבעו בשמי לשקר אוכל
לא אוכל עובר ²בלא יחל דברו *ואי זו היא
שבועת שוא נשבע לשנות את הידוע לאדם
אמר רב פפא הא דרבי אבהו ⁶לאו בפירוש
איתמר אלא מכללא איתמר ⁷דאמר רב אידי
בר אבין אמר רב עמרם אמר רב יצחק א"ר
יוחנן ר' יהודה אומר משום ר' יוסי הגלילי
⁸כל לא תעשה שבתורה לאו שיש בו
מעשה לוקין עליו יושאין בו מעשה אין
לוקין עליו יחזין מנשבע ומימר ומקלל את
חבירו בשם נשבע מנלן א"ר יוחנן משום
⁹רשב"י אמר קרא ³לא תשא את שם ה'
אלהיך לשוא כי לא ינקה ב"ד של מעלה
אין מנקין אותו אבל ב"ד של מטה מלקין
אותו ומנקין אותו ¹⁰א"ל רב פפא לאבין
דלמא הכי קאמר רחמנא לא ינקה כלל
אי כתיב כי לא ינקה כדקאמרת השתא
דכתיב כי לא ינקה ה' ה' הוא דאינו מנקה
אבל ב"ד של מטה מלקין אותו ומנקין אותו
אשכחן שבועת שוא שבועת שקר מנלן
ר' יוחנן ידידה אמר לשוא לשוא שתי פעמים
אם אינו ענין לשבועת שוא תנחו ענין
לשבועת שקר והוי בה ר' אבהו האי שבועת
שקר ה"ד אילימא שבועה שלא אוכל ואכל
לאו שיש בו מעשה הוא ואלא דאמר שבועה
שאוכל ולא אוכל האי מי לוקה והא ¹¹איתמר
שבועה שאוכל כבר זו היום ועבר היום ולא
אכלה רבי יוחנן ור"ל דאמר תרווייהו אינו
לוקה ר' יוחנן אמר אינו לוקה משום דהוה
לאו שאין בו מעשה וכל לאו שאין בו מעשה
אין לוקין עליו ור"ל אמר אינו לוקה משום
דהוה התראת ספק והתראת ספק לא שמה
התראה ¹²וא"ר אבהו ¹³תהא באכלתי ולא
אכלתי ומאי שנא ¹⁴אמר רבא בפירוש
ריבתה תורה שבועת שקר דומה לשוא
מה שוא לשעבר אף שקר נמי לשעבר
איתיביה רבי ירמיה לרבי אבהו ¹⁵שבועה
שלא אוכל כבר זו שבועה שלא אוכלנה
שבועה שלא אוכלנה ואכלה אינו חייב
אלא אחת זו היא שבועת בטוי שחייבין
על זדונה מכות ועל שגגתה קרבן עולה
ויורד זו היא למעוטי מאי לאו למעוטי
לא למעוטי אכלתי ולא אכלתי מקרבן זו
ויורד אבל אכלתי ולא אכלתי לא ור'
ב אלא על העתיד לבא אבל מילקא לקי
אימא

זימא

דמי' לא צבעוה ולא צבעוהו ואיני לוקח (תוספות) דהא באבכתי ודא אבכתי. כלומר תאב
 ואכל. וזו שאלת דא אלכ, דהא רבנא פתח משעבא, דהא לשבעי נבעי. ומאי שאל. ליתור
 דהא אילכ מתקופי, שמי' מלחמתי ולא אכלתי. דהא תבתיורינא ליתא פתח משעבא. שברות שאל
 (ד) שאל ליתא שמי' פתמיס (ד) שאל שער דקא מרבינא מרביצי ליתא שאל לא רבנא מורא
 מי' לא אכלתי, משעבא נשבעת ויתא שבעת מניו לשקר, דומיא דשבעות שאל, דלכא אפקא
 קתיירי (דעב) דא. מה שאל ליתור. לשבעי עבר דא הדיע עבר דא שבעת משעבתי מה
 שאל שאל לא שמי' ליתור, לשבעי קודם שבעתי אלא פתח משעבא, שמי' עבתי, שמי' שאל
 לא ליתור כה. אלא הייב אלא אחא. דא שבעת חלה לא שבעת (ד) וליקמן (ד) דלמחש לא
 יעיד. דא יציל מקרבן שבעות. זו היא שברות בטורי. דקדמא קרא לנעטא בשמיס ליתור דא ליתור
 (תוספות) דא. למעושי מצי. דא יתיין על דמי' דומי. ליתור למעושי אבכתי ודא אבכתי. כלומר תאב
 אכל אבכתי ולא אבכתי. דא. דא מייין קודם, משום ליתור דא ליתור עבר קרין קא, אלא

שבועות שתיים פרק שלישי שבועות כא.

כא.

י"ד א מ"י פ"א מהל'
שבועות הל' ד סמג
לאוין רמא טוש"ע יו"ד סי'
רלו סעיף ד:

מִזֶּה בִּמְיֵי פִי'חַ מִהֶלֶל
סִנְהֶדְרִין הֵלֵל אֶסְמֵג
לְאִוִּין רֵמָא וְיִבְרַב אֶלְפַס
סוֹף פֶּרֶק ד' דְּמִכִּלְתִּין דָּף
:שג.]

בז' ג ד מ"י שם ה' ב
[ופ"א מה' תמורה
הלכה א]:

י"ז ה' מ"י" פ"ד מהל'
שבועות הלכה כא:

רבינו חננאל

[illegible]

שלא אוכל ככר זו כר'.
שבע לקיים את המצוה ולא
העדות ושבעת הפקדון
אכלתי ולא אכלתי, ואכתי
לקמן בפ"ג (לעיל ג.).